



פרשת בהעלתך

"וַתְּדַבֵּר מְרִים וְאַהֲרֹן בְּמִשְׁהָ, עַל-אֲדוֹת הָאִשָּׁה הַכֹּשִׁית אֲשֶׁר לָקַח כִּי-אִשָּׁה כֹּשִׁית, לָקַח". (במדבר י"ב א')

אם לשפוט על פי העברית המודרנית, יש כאן אמירה גזענית של מרים הנביאה ואהרון הכהן. על פי ספר בראשית כוש היה בנו של כנען, "בְּנֵי, חָם--כוּשׁ וּמִצְרַיִם, וּפּוּט וּכְנַעַן" (בראשית י' ו'). ציפורה, אשת משה היתה מדינית כידוע ומדין היה צאצא של קטורה - "וַיִּסְּף אֲבָרְהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה, וְשָׁמָּה קְטוּרָה. וַתֵּלֶד לוֹ... וְאֶת-מִדְיָן..." (בראשית כ"ה א'). כך שהביטוי עצמו איננו מתייחס למוצא. המשך הפסוק גם הוא אינו מעיד על אמירה גזענית שכן בפסוק שאחרי נכתב "וַיֹּאמְרוּ, הֲרַק אֶךְ-בְּמִשְׁהָ דִּבֶּר ה' הֲלֹא, גַם-בְּנוֹ דִּבֶּר" (במדבר י"ב ב'). ומכאן שיש לנו משמעות אחרת המסתתרת כאן.

ישנו משפט מפורסם של עמוס "הֲלֹא כְּבָנֵי כֹשְׁיִים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (עמוס ט' ז'). בפסוק זה מכונים בני ישראל בני כושיים, הפירוש הנפוץ הוא שאנו איננו טובים יותר מעמים אחרים - אפילו לא טובים יותר מבני חם שקוללו ע"י נח בעבדות ישנו פירוש נוסף המחבר את פסוק זה עם הביטוי של ירמיהו "היהפוך כושי עורו, ונמר חברבורותיו" (ירמיהו י"ג כ"ג). הנביא מתייחס כאן לחוסר יכולת לשנות מאפיין חשוב, לדוגמה חברבורות הנמר או עורו של הכושי. הכושי ניכר בעורו ולכן בולט בנוכחות אומות אחרות.

אם להתייחס להמשך הפסוק נראה כי הקב"ה דיבר אל מרים (הנביאה) וגם אל אהרון הכהן. משה רבנו היה שונה וה' דיבר אליו תמיד "וַיֹּאמֶר, שְׁמַעוּ-נָא דְבָרַי; אִם-יְהִיָּה, נְבִיאָכֶם ה' בַּמְּרָאָה אֵלָיו אֶתְוַדַּע, בַּחֲלוֹם אֲדַבֵּר-בּוֹ. לֹא-כֵן, עֲבַדִּי מֹשֶׁה: בְּכָל-בֵּיתִי, נֶאֱמַן הוּא. פֶּה אֶל-פֶּה אֲדַבֵּר-בּוֹ, וּמְרָאָה וְלֹא בְּחִידָת, וְהִתְמַנֶּת ה', יְבִיט" (במדבר י"ב ו'). דברי ה' אל משה לא היו ארוע אלא באופן קבוע. אם במתן תורה נצטוו עם ישראל "אֶל-תִּגְשׁוּ אֶל-אִשָּׁה" (שמות י"ט ט"ו) וגם הגמרא אומרת "שלא יהו תלמידי חכמים מצויים אצל נשותיהם כתרנגולים" (ברכות כ"ב עמ' א'). מכאן שמשה רבנו שהיה נאמן ביתו של הקב"ה והיה רגיל בו הבדיל עצמו מאשתו כדי שיהיה טהור וכשיר לנבואה. (יתכן ולא היה מחוייב בשל מעלתו אך באותו מקום נכתב "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה, עָנָו מְאֹד--מְכֹל, הָאָדָם, אֲשֶׁר, עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה" (במדבר י"ב ג') ולכן ראה לנכון משה רבנו שלא לקחת לעצמו זכויות יתרות.

יהיו הדברים לעילוי נשמת סביי שהלכו לעולמם - שבת שלום

